

เมื่อไม่ใช่แค่บุตร ที่ต้องมีเมื่อพร้อม

ร.อ.หญิง ข้าวขวัญ จิตตะเสนีย์

ประจำ กวช.ศฝช.สทพ.นทพ.

Captain Khaokwan Chittasenee

Officer of acadamic affair division Training and education center, Military development office,

Armed forces development command

การที่มนุษย์เลี้ยงสัตว์ไว้เป็นเพื่อน เพื่อใช้งาน เป็นพาหนะ เป็นอาหาร เพื่อการแสดง หรือเพื่อจุดประสงค์ใดก็ตาม ปฏิเสธไม่ได้ว่า สัตว์เลี้ยงเป็นแหล่งเพาะความสุขให้กับเจ้าของ ถ้าสัตว์เลี้ยงมีสุขภาพแข็งแรงสมบูรณ์เจ้าของก็มีความสุขไปด้วย แต่ท่านเจ้าของทั้งหลายเคยได้สำรวจตัวเองมาก่อนหรือไม่ว่า ท่านเลี้ยงดูแลสัตว์เลี้ยงของท่านได้ดีจริงแล้วหรือยัง

สวัสดิภาพสัตว์ (Animal Welfare)

หมายถึง สภาวะทางร่างกาย จิตใจ และการแสดงพฤติกรรมตามธรรมชาติของสัตว์ ในขณะที่สัตว์เผชิญกับสภาพแวดล้อมจากการกระทำของมนุษย์หรือเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ

(กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2553, น. 7)

การจัดสวัสดิภาพสัตว์

หมายความว่า การเลี้ยงหรือดูแลให้สัตว์มีความเป็นอยู่ในสภาวะที่เหมาะสม มีสุขภาพอนามัยที่ดี มีที่อยู่ อาหาร และน้ำที่เพียงพอ

(พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ.2557 และ, 2557, น. 5)

การที่จะเลี้ยงและดูแลให้สัตว์มีชีวิตที่สุขสบายตามหลักสวัสดิภาพสัตว์ (Principles of Animal Welfare) แล้วจำเป็นต้องยึดหลักอิสระภาพ 5 ประการ (Five Freedoms of Animals)

1 อิสระจากความหิว ภาวะทุพโภชนาการ และความกระหาย (Freedom from hungry, malnutrition and thirst) สัตว์เลี้ยงต้องการอาหารและน้ำสะอาดที่เพียงพอต่อการดำรงชีวิต และทำกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งยังต้องได้รับอาหารที่ถูกต้อง ตามที่สัตว์ชนิดนั้น ๆ ควรได้รับ เพื่อไม่ให้เกิดภาวะผิดปกติจากการได้รับสารอาหารมากหรือน้อยเกินไป เจ้าของสัตว์ควรศึกษาให้ดีกว่า อาหารชนิดใดเหมาะสม และอาหารชนิดใดส่งผลเสียต่อสุขภาพสัตว์เลี้ยงของท่าน

2 อิสระจากความไม่สบายกาย (Freedom from physical discomfort) สัตว์เลี้ยงต้องได้รับการดูแลที่ดี ทั้งที่อยู่และสภาพแวดล้อม ต้องไม่ก่อให้เกิดสภาวะเครียด ยิ่งสัตว์เลี้ยงที่เป็นสัตว์พิเศษ เจ้าของยังต้องใส่ใจในรายละเอียด จัดสภาพแวดล้อมให้สอดคล้องใกล้เคียงกับธรรมชาติที่เขายู่มากที่สุด

3 อิสระจากความเจ็บปวด การบาดเจ็บ และโรคภัย (Freedom from pain, injury and disease) สัตว์เลี้ยงต้องได้รับการปฏิบัติอย่างมีเมตตา มีสุขลักษณะการเลี้ยงดูที่ดี ได้รับการตรวจสอบสุขภาพเป็นประจำ มีโปรแกรมการป้องกันโรคที่เหมาะสม หากเจ็บป่วยจะต้องได้รับการดูแลรักษาที่ถูกต้อง

4 อิสระจากความกลัวและความทุกข์ทรมาน (Freedom from fear and distress) สัตว์เลี้ยงต้องได้รับการดูแลด้วยความรักและทะนุถนอม ไม่ก่อให้เกิดความทุกข์ทรมานทางจิตใจ

5 อิสระในการแสดงพฤติกรรมตามปกติของสัตว์ (Freedom to express normal behavior) สัตว์เลี้ยงต้องมีอิสระในการแสดงออก ซึ่งพฤติกรรมตามธรรมชาติ ข้อนี้มักเป็นปัญหากับเจ้าของหลายบ้านที่ไม่เข้าใจหรือไม่ได้ศึกษาพฤติกรรมตามธรรมชาติของสัตว์ให้ดีเพียงพอก่อนที่จะนำสัตว์มาเลี้ยง ทำให้เมื่อสัตว์แสดงพฤติกรรมเหล่านั้นออกมาจึงเป็นสาเหตุของความรำคาญใจ อาจก่อให้เกิดความผิดใจกับเพื่อนบ้าน หรืออาจถึงขั้นการทำร้ายร่างกายสัตว์ก็เป็นได้

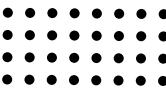
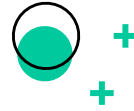
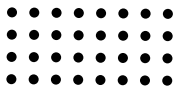
สัตว์เลี้ยงที่ได้รับการดูแลเอาใจใส่เป็นอย่างดี จะมีสุขภาพร่างกายและจิตใจที่แข็งแรง เขาจะมีพลังงานเหลือจากการใช้คงสภาพการทำงานจากร่างกาย เพื่อให้มีชีวิตอยู่ได้มากพอ ที่จะนำไปใช้กับระบบการสืบพันธุ์ เพื่อสร้างลูกหลานรุ่นต่อไป คำถามต่อมา ท่านเจ้าของพร้อมหรือไม่กับการเลี้ยงดูแลลูกของสัตว์เลี้ยงของท่าน ซึ่งอาจเกิดขึ้นมากกว่าหนึ่งตัวนั้นหมายถึงค่าใช้จ่ายมหาศาลที่จะตามมาในภายหลัง หากคำตอบคือ ไม่พร้อม การคุมกำเนิดจึงเป็นทางออกที่ดีที่สุด

สมัยก่อนการฉีดยาคุมกำเนิดเคยเป็นที่นิยมอย่างแพร่หลาย แต่การฉีดยาคุมกำเนิดเป็นการเพิ่มความเสี่ยงของการเกิดมดลูกอักเสบ (Pyometra) ซึ่งส่งผลให้สัตว์เสียชีวิตในเวลาต่อมา กรมปศุสัตว์จึงได้ออกประกาศยกเลิกการฉีดยาคุมกำเนิดให้สุนัขและแมว นับจากวันที่ 30 มกราคม 2560 เป็นต้นมา และให้เน้นการผ่าตัดทำหมันในสัตว์ที่ไม่มีเจ้าของและทำเครื่องหมาย เพื่อป้องกันการจับมาทำหมันซ้ำในอนาคต

การทำหมัน เป็นบาปหรือไม่?

บางคนอาจยังรู้สึกว่าการผ่าตัดทำหมันเพื่อคุมกำเนิดสัตว์เป็นการกระทำที่ก่อให้เกิดความเจ็บปวด ทำให้เขาไม่สามารถมีลูกได้ และเป็นบาป แต่นั่นเป็นการคิดแทนสัตว์โดยไม่มองไปถึงปัญหาที่ตามมา หากมองจากมุมมองของผู้ที่ใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับสัตว์ในพื้นที่ สัตว์เลี้ยงที่ไม่ได้รับการคุมกำเนิดตามวิธีที่ถูกต้องจะสามารถให้กำเนิดลูกจากการผสมพันธุ์ที่ไม่พึงประสงค์ตามวงจรการเป็นสัตว์ได้ครั้งละอาจมากกว่าหนึ่งตัว ปีละหลายครอก ขึ้นกับชนิดของสัตว์ เมื่อลูกสัตว์เหล่านั้นโต ความต้องการอาหารและที่อยู่ก็เพิ่มมากขึ้น ทำให้เกิดการต่อสู้เพื่อแย่งชิงเอาตัวรอด สัตว์ที่โตมาในสภาวะดังกล่าวจะก้าวร้าวไม่ไว้วางใจมนุษย์ การทำงานกับสัตว์ก็จะยากขึ้น เม็ดเงินที่ต้องจ่ายสำหรับการรักษา ดูแล ป้องกันโรคก็เพิ่มขึ้นตามไปด้วย สุดท้ายก็จะนำไปสู่ปัญหาสัตว์จรจัดถูกทอดทิ้ง ความอดอยาก และโรคระบาด ทั้งโรคจากสัตว์สู่สัตว์และสัตว์สู่คน

ในทางกลับกัน สัตว์ที่ได้รับการคุมกำเนิดควบคุมประชากรจะมีโอกาสได้รับการดูแลเอาใจใส่จากเจ้าของได้มากกว่า และทั่วถึงกว่า ตอบโจทย์หลักอภิสรรพ 5 ประการ “สัตว์มีสุข มนุษย์ปลอดภัย สังคมน่าอยู่”

สำนักงานทหารพัฒนา หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา (สทพ.นทพ.) ได้มีส่วนสนับสนุนการสร้างสังคมที่น่าอยู่และปลอดภัยให้แก่ประชาชน โดยร่วมกับ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดนนทบุรี ส่งนายสัตวแพทย์ของ สทพ.นทพ. ออกปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยสัตวแพทย์เคลื่อนที่สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดนนทบุรี ภายใต้แผนยุทธศาสตร์การดำเนินโครงการสัตว์ปลอดโรค คนปลอดภัยจากโรคพิษสุนัขบ้า ตามพระปณิธาน ศาสตราจารย์ ดร.สมเด็จเจ้าฟ้าฯ กรมพระศรีสวางควัฒน วรขัตติยราชนารี เพื่อควบคุมประชากรและทำวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าให้กับสุนัขและแมวด้วยโอกาส โดยไม่มีค่าใช้จ่าย ในปีงบประมาณ พ.ศ.2565

สำหรับผู้ที่สนใจนำสัตว์เลี้ยงเข้าร่วมโครงการทำหมันสุนัขและแมวกับสำนักงานปศุสัตว์จังหวัด สามารถติดต่อสอบถามได้ทางสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดในพื้นที่ใกล้บ้านของท่าน

• ชุดสัตวแพทย์เคลื่อนที่ฯ ความร่วมมือระหว่าง สทพ.นทพ. และปศุสัตว์จังหวัดนนทบุรี

• นายสัตวแพทย์ของ สทพ.นทพ. และเจ้าหน้าที่จากปศุสัตว์จังหวัดนนทบุรีทำหมันให้แก่สัตว์เลี้ยงของประชาชนผู้เข้าร่วมโครงการด้วย เทคนิคปลอดเชื้อ

เอกสารอ้างอิง

กรมปศุสัตว์. (30 มกราคม 2560). เรื่อง แนวทางการควบคุมจำนวนประชากรสุนัขและแมว [หนังสือราชการ]. (กษ 0610.16/ว2868)

“พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ.2557” (26 ธันวาคม 2557). ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 131 ตอนที่ 87, น. 4-13.

สำนักงานบริหารนโยบายของนายกรัฐมนตรี. (9 กรกฎาคม 2563). เรื่องนำรู้เกี่ยวกับ พ.ร.บ. คู่ครองสัตว์. สืบค้น 23 กุมภาพันธ์ 2565 จาก <https://www.pmdu.go.th/animal-protection-act/>

สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ. (2553). การปฏิบัติที่ดีทางด้านสวัสดิภาพสัตว์: การขนส่งสัตว์ทางบก. สืบค้น 17 กุมภาพันธ์ 2565 จาก http://tsva.or.th/wp-content/uploads/2014/05/2553-trans-port_animal_land-สวัสดิภาพสัตว์-การขนส่งทางบก.pdf

ศูนย์สัตว์ทดลองแห่งชาติ. (ม.ป.ป.). สวัสดิภาพสัตว์ (Animal Welfare). สืบค้น 17 กุมภาพันธ์ 2565 จาก <https://nlac-old.mahidol.ac.th/acth/index.php/veterinarian/animal-welfare>

School of CHANGE MAKERS. (21 กันยายน 2559). FIVE FREEDOMS : 5 ข้อเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีของเพื่อนสัตว์. สืบค้น 23 กุมภาพันธ์ 2565 จาก <https://www.schoolofchangemakers.com/knowledge/11946/>

World Organisation for Animal Health. (n.d.). Animal Welfare. Retrieved February 17, 2022 from <https://www.oie.int/en/what-we-do/animal-health-and-welfare/animal-welfare/>

